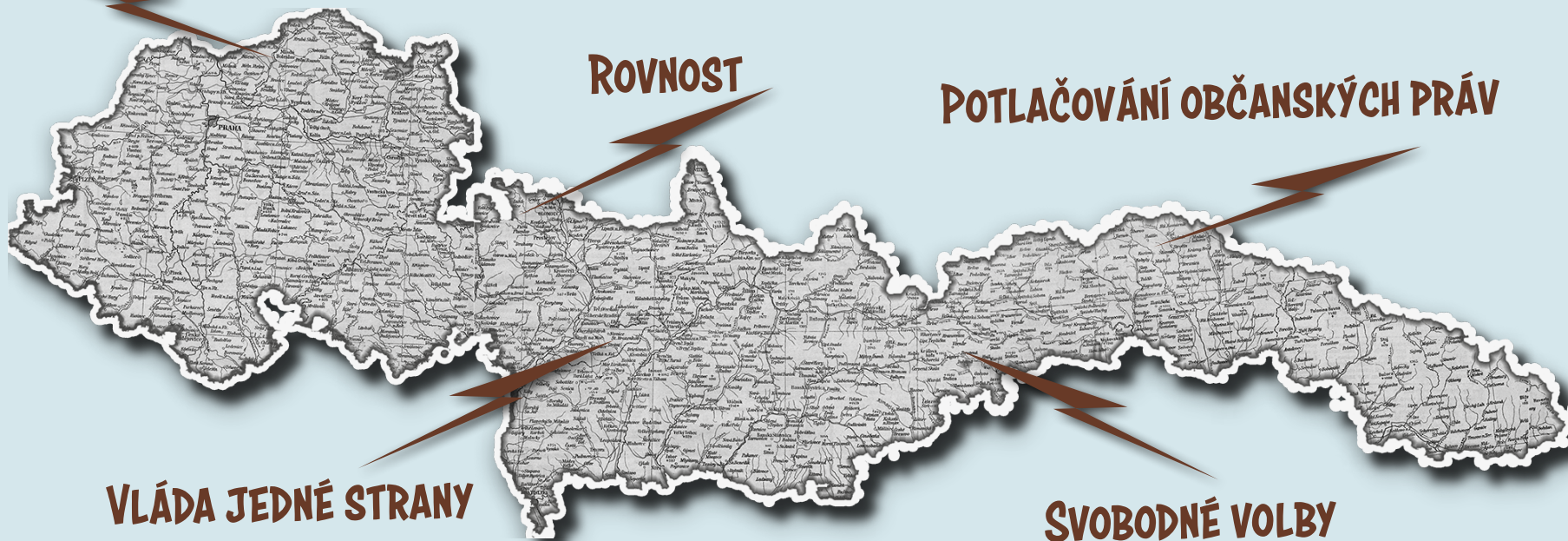

Druhá republika Mezi demokracií a totalitou

CENZURA

ROVNOST

POTLAČOVÁNÍ OBČANSKÝCH PRÁV

VLÁDA JEDNÉ STRANY

SVOBODNÉ VOLBY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

multikulturální
centrum
praha

Po **mnichovské dohodě** a odstoupení pohraničí na **podzim roku 1938** se nezměnily jen hranice československého státu. Proměnil se celý jeho politický systém, a vznikla takzvaná **druhá republika**.

Prezident **Edvard Beneš** 5. října odstoupil a **odešel do exilu**.

Jaká byla druhá republika?

Podívejte se na karikaturu z roku 1938 a odpovězte na otázky.

1. Co ukazují obrázky na pravé a levé straně?
2. Co je charakteristické pro diktaturu a demokracii?
3. Proč karikatura vyšla v roce 1938? Na co (na jaké události/změny ve společnosti) autor narážel?

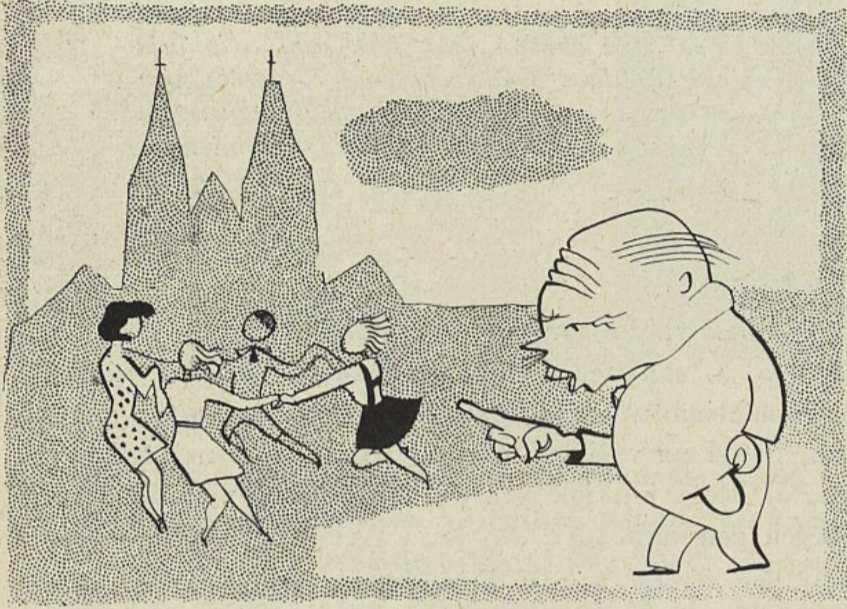
OBČÁNEK ZVĚTŠENÍ

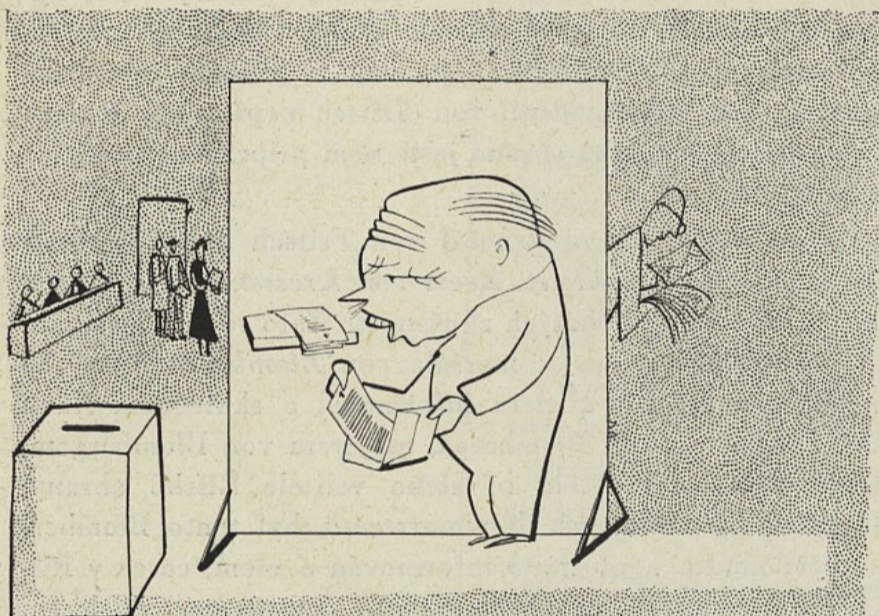
JIŘÍ KREJČÍ: **Občanek**

DÍL II.

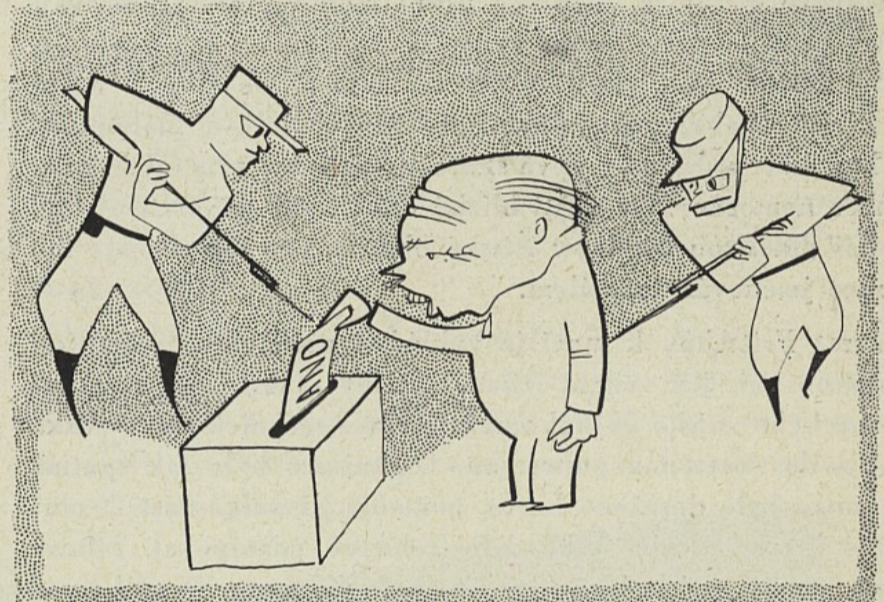
↓ v demokracii a v diktatuře ↓

Nemělo by se trpět, aby klid místa posvěceného byl takto rušen dětskými darebnostmi.

Jaká je to svoboda volby, když musím volit vázanou kandidátku a nesmím si vybrat osobu oblíbenou.

← Ano, pane kolego, to je má řeč. Potřebujeme vládu silné ruky!

Druhá republika

Podívejte se na pojmy níže. Rozřad'te je do tabulky podle toho, zda patří k demokratickému, nebo k totalitnímu zřizení. Na práci máte 5 minut.

VOLNÁ SOUTĚŽ POLITICKÝCH STRAN

PRONÁSLEDOVÁNÍ ODPŮRCŮ REŽIMU

JEDEN VŮDCE NEBO POLITICKÁ STRANA

STEJNÉ POSTAVENÍ KAŽDÉHO OBČANA

SVOBODA TISKU A PROJEVU

NESVOBODNÉ VOLBY

ROVNOST ŽEN A MUŽŮ

OMEZOVÁNÍ OSOBNÍCH SVOBOD

POLITICI OVLÁDAJÍ SOUDNÍ SYSTÉM

SVOBODNÉ VOLBY

<u>Demokracie</u>	<u>Totalitní režim</u>
<u>Příklad:</u> SVOBODNÉ VOLBY <u>Další</u>	<u>Příklad:</u> JEDEN VŮDCE NEBO POLITICKÁ STRANA <u>Další</u>

Druhá republika

Rozdělte se do skupin po čtyřech a přečtěte si úryvky z novinových článků z období druhé republiky. Každý článek popisuje určitý rys politiky. Z tabulky vyberte pojem, který článek nejlépe vystihuje.

ČLÁNEK 1

ČLÁNEK 2

ČLÁNEK 3

ČLÁNEK 4

<u>Demokracie</u>	<u>Totalitní režim</u>
SVOBODNÉ VOLBY	JEDEN VŮDCE
VOLNÁ SOUTĚŽ POLITICKÝCH STRAN	PRONÁSLEDOVÁNÍ ODPŮRCŮ REŽIMU
STEJNÁ PRÁVA KAŽDÉHO OBČANA	NESVOBODNÉ VOLBY
SVOBODA TISKU A PROJEVU	POTLAČOVÁNÍ SVOBODY SLOVA
SVOBODA POHYBU	OMEZOVÁNÍ OSOBNÍCH SVOBOD
SVOBODA SLOVA	JEDNA POLITICKÁ STRANA

Prověďme revizi veřejných knihoven a knižního trhu

Nyní jsme rozhodnutí provést očistu ve všech oborech veřejného života a tu nesmíme zapomínat na nápravu v oboru knižní kultury. Taková revise je nutná již vzhledem k tolika změnám, jež jsme v předchozích měsících prožili: zmenšilo se území našeho státu, bylo radikálně zjednodušeno politické stranictví, došli jsme k poznání, že zájem národa a státu jest nutno povýšiti nad všechny interesy osobní. (...) Zrevidujme knižní materiál v knihovnách a hledejme cestu, jak bychom urychleně odstranili v knižní literatuře vše, co překáží této obrodě.

1. Z knihoven budiž při revizi odstraněn zastaralý knižní balast. (...)
2. Necht' jest provedena revise knihoven s hlediska výchovy národní a státní, jakož i etické. (...) Odstraňme z knihoven i knihy protináboženské! (...)
3. Žádáme vyloučení knih politicky závadných, odporujících dnešnímu úsilí vlády o sjednocení národa. (...)
4. Očistěme knihovny od záplavy zbytečných překladů a cizích literatur. (...)
5. Nestačí ovšem jen vyloučiti takové knihy z knihoven. Je třeba učiniti opatření, aby nebyly v soukromých knižních půjčovnách a aby zmizely z knižního trhu a nebyly jim podobné dále vydávány. (...)

Česká osvěta, březen 1939.

Článek 2

Druhá republika

Program mladé národní jednoty, Národní stát

Tento stát je národním státem tří slovanských kmenů: Čechů, Slováků a Podkarpatorusů. Národ je útvar přirozený, daný krví, jazykem a půdou, k němuž nelze přistoupiti pouhým projevem vůle. Proto Židé, kteří jsou národem zvláštním, i když mluví některým slovanským jazykem, nejsou našimi národními příslušníky. Židé budou zásadně považováni za jinonárodní menšinu a jejich právní postavení bude upraveno zvláštním zákonem. Žid je každá osoba, jejíž alespoň jeden prarodič byl židovského náboženství. Židé budou vyloučeni ze státní služby a z vlivu na výchovu národa. (...)

Venkov, prosinec 1938.

Článek 3

Druhá republika

Urychlití pracovní tábor pro cikány

Psali jsme již, že ze zabraného území se k nám honem hrnuly celé cikánské tlupy. Většina těchto potulných cikánů se štítí práce a žije ze žebroty a krádeží. Jakmile se cikánům nabídne práce, ihned zmizí. Je nejvyšší na čase zřídit cikán. pracovní tábory, kde by cikáni byli nejen pod dozorem, ale byli přiděleni k práci.

Venkov, listopad 1938.

Článek 4

Druhá republika

Raší nový život

Byly-li viny stran, platí je strany svou existencí. Nebudeme se hádat, která z bývalých stran měla více a která méně chyb. Namísto hádek začneme svorně pracovat. Zrodilo se hnutí, v němž se strany rozplynuly. A toto nové hnutí budujeme tak, aby plnilo jen a jen povinnosti k národu a k republice a aby každý občan ve státě jasně viděl, jak toto hnutí žije a pracuje. Proto bude toto hnutí kontrolovat lid a stát, jeho zákon, jeho ústavu. (...) Strana Národní jednoty přejme v nejbližších dnech vedení státu a odpovědnost za ně. Strana Národní jednoty spolu se stranou slovenské Národní jednoty rozhodne o příštím presidentovi státu a v dohodě s nimi bude vytvořena nová vláda. President, vláda a strana Národní jednoty budou naplněny jedním duchem. Budou jednotně pracovat, jednotně budovat. Práce bude rychlejší, protože nebude zatížena věčným kompromisováním. Budou rychle provedeny reformy, jež život národa, řízení státu a státní politiku přizpůsobí novým poměrům. Rychle bude prováděn úkol po úkolu. Lid uvidí poctivou vůli, rozhodnost a nebývalé tempo práce.

Venkov, listopad 1938.

Zamyslete se nebo napište deset vět o politice druhé republiky.

Řiďte se následujícími otázkami.

- 1. Podívejte se na tabulku – jaké pojmy jste k textům přiřazovali?**
- 2. Byla druhá republika demokracií, nebo totalitou? Zdůvodněte svůj názor.**
- 3. Co to znamenalo pro různé skupiny obyvatel Česko-Slovenska?**

Konec hodiny

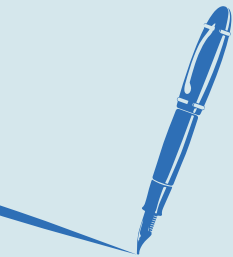

Test

Líbila se ti hodina?

Test

Druhá republika

1. Druhá republika trvala v letech?

- A) 1939–1945
- B) 1918–1945
- C) 1938–1939

2. Jaká definice nejlépe odpovídá demokracii:

- A) Státní zřízení, ve kterém existuje volná soutěž a spolupráce politických stran.
- B) Státní zřízení, kde se strany spojí, aby hájily zájem národa.
- C) Státní zřízení, ve kterém vládne jeden vůdce.

3. Spojte opačné výrazy:

A) cenzura	1) lidská práva
B) rasismus	2) svoboda slova
C) svoboda pohybu	3) koncentrační tábory

1. Úvodní fotka: Mapa Č-SR: Autor neuveden. [mapa] Mapa Česko-Slovenska. Zpravodaj svým čtenářům. In: Pražský illustrovaný zpravodaj. Praha: Melantrich, 1938. roč. 1, č. 1. str. 18–19. (5. 1. 1939) - upraveno
2. Odlítající Beneš: Autor neznámí. [foto] Edvard Beneš v Praze po návratu z Velké Británie 16. května 1945. In: Wikipedia, heslo Edvard Beneš.[online 30-11-2020] – upraveno
3. Občánek: Krejčí, Jiří. Občánek v demokracii a diktatuře. II. díl. [karikatura]. 1938. In: Světozor. Praha: J. Otto, 1938. roč. 38, č. 53, s. 407.
4. Článek 1. Česká osvěta. Praha: Kamil Harmach, 1939. r. 35, č. 7. str. 193–195.
5. Článek 2. Venkov. Udržet se za všech okolností. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 1938, roč. 33, č. 304. str. 4. (25. 12. 1938)
6. Článek 3. Venkov. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 1938, roč. 33, č. 268. str. 6. (3. 11. 1938)
7. Článek 4. Venkov. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, roč. 33, č. 276. str. 1. (23. 11. 1938)